

Notat

.....
MILJØMINISTERIET

By- og Landskabsstyrelsen

Natur
J.nr. BLS-129-00006
Ref. oja
Den 17. november 2008

Redegørelse for udviklingen i fredningserstatninger siden 1. oktober 2004

Ved lov nr. 454 af 9. juni 2004 om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om planlægning, lov om vandløb og museumsloven blev der gennemført en række ændringer i naturbeskyttelseslovens kapitel 6 om fredninger med henblik på at opnå en omkostningsbevidst anvendelse af fredningsinstituttet og en bedre prioritering af fredningsindsatsen. De ændrede regler indeholdt således et krav om udarbejdelse af budgetoverslag for hvert enkelt fredningsforslag og en bestemmelse om, at en fredning, der indebærer naturgenopretning, kun kan gennemføres, såfremt de myndigheder, der er ansvarlige for projektet, og som skal afholde omkostningerne, kan anbefale fredningen.

De ændrede regler trådte i kraft den 1. oktober 2004.

I forbindelse med behandlingen af lovforslaget tilkendegav de partier, der indstillede lovforslaget til vedtagelse, at der bør sigtes efter en fremtidig indsats for fredninger, der højst er på niveau med de fredningserstatninger, der forelå samlede opgørelser over. Lovbemærkningerne indeholdt bl.a. en statistik over udviklingen i erstatningerne i årene 1998-2002. Partierne var dog i den forbindelse opmærksomme på, at der blandt de verserende sager var en enkelt stor sag af usædvanligt omfang (Lille Vildmose), der ville falde uden for det hidtidige niveau.

På denne baggrund gav den daværende miljøminister tilsagn om at fremsende en status for niveauet for de samlede fredningserstatninger til Folketingets Miljø og Planlægningsudvalg i 2007. På dette tidspunkt havde de nye regler om budgetoverslag og om en frist for behandlingen af fredningssager været i kraft i over 2 år, og det var forventningen, at effekten af de nye regler hermed ville kunne vurderes. (Betænkning afgivet af Miljø- og Planlægningsudvalget den 5. maj 2004.)

Med henvisning til ministerens tilsagn er der i det efterfølgende redegjort for følgende:

1. Udviklingen i fredningserstatningerne i årene 2003-2007, sammenlignet med den forudgående 5 års periode (1998-2002). Alle erstatninger vedrører sager rejst før lovændringen i 2004.
2. Antallet af rejste og afgjorte fredningssager og de hermed forbundne erstatninger i perioden 1. oktober 2004 - 30. september 2008, d.v.s. sager, der er rejst og afgjort i henhold til de nye regler.

Redegørelsen afsluttes med en vurdering af, om det på nuværende tidspunkt er muligt at drage en konklusion om, hvorvidt de nye regler har påvirket niveauet for fredningserstatningerne.

1. Udviklingen i fredningserstatningerne 2003-2007.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgik det, at der i den forudgående 5 års periode, 1998-2002, blev truffet afgørelser om fredninger med en samlet, årlig erstatning på mellem 3,5 mio. kr. og 13,5 mio. kr., med et samlet beløb for 5 års perioden på 43,1 mio. kr.. Heraf var statens andel mellem

2,9 og 11,3 mio. kr. om året. Det vil sige, at statens andel lå på godt 80% af erstatningsbeløbet i denne periode.

I årene 2003-2007 er der af Naturklagenævnet eller af Fredningsnævnene i de sager, hvor nævnes afgørelser er endelige, truffet afgørelse – stadfæstelse eller afvisning – i alt 59 fredningssager med et samlet erstatningsbeløb i de enkelte år, som vist nedenfor. Af disse sager var de 53 sager rejst, før de nye regler trådte i kraft den 1. oktober 2004.

År	2003	2004	2005	2006	2007 *)
Samlet	4.000.000 kr.	4.200.000 kr.	5.300.000 kr.	3.100.000 kr.	7.150.000 kr.
Heraf staten	3.000.000 kr.	3.450.000 kr.	4.000.000 kr.	2.100.000 kr.	5.700.000 kr.
Amt/kommune	1.000.000 kr.	750.000 kr.	1.300.000 kr.	1.000.000 kr.	1.450.000 kr.

*) 2007 er ekskl. Fredning af Lille Vildmose. Samlet erstatning blev her 57, 7 mio.kr., heraf Statens andel 51,9 mio. kr.

I lighed med den statistik, der indgik i lovbemærkningerne medtager tallene ikke godtgørelser og renter, og der er ikke medtaget evt. forøgelse af erstatningen foretaget i Taksationskommissionen eller ved domstolene. Blandt andet derfor er statsregnskabstallene for de pågældende år for udbetalinger af fredningererstatninger større end ovenstående statslige beløb, som altså alene er udtryk for Naturklagenævnets (og fredningsnævnenes) disponering.

Det fremgår af statistikken, at der i de seneste 5 år er truffet afgørelser om fredninger med en samlet årlig erstatning på mellem 3,1 mio. kr. og 7,15 mio. kr. (eksklusiv Lille Vildmose), med et samlet beløb for 5 års perioden på 23,8 mio. kr.. Heraf har statens andel været på mellem 2,1 mio. kr. og 5,7 mio. kr. om året. Det vil sige at statens andel har ligget på knap 77%. Det skal bemærkes, at alle de sager, der udløste de ovenfor anførte erstatninger, var rejst inden de nye regler trådte i kraft. De 6 sager som blev rejst efter de nye regler og afgjort indtil 31. december 2007 udløste således ikke erstatning.

2. Antal rejste og afgjorte fredningssager 1. oktober 2004 - 30. september 2008.

Der er i de seneste fire år, siden de nye regler trådte i kraft, rejst i alt 34 fredningssager, hvoraf de 11 sager er endeligt afgjorte ved Fredningsnævnene eller Naturklagenævnet – enten ved stadfæstelse eller afvisning. Af de øvrige 23 sager verserer 13 sager fortsat for Fredningsnævnene, og 10 sager er under behandling i Naturklagenævnet.

De samlede erstatninger for de afgjorte sager blev i alt 326.500 kr. fordelt på 3 sager.

Vurdering.

På baggrund af de ovenstående beskrivelser er det ikke muligt at drage nogen konklusion om, hvorvidt de nye regler har haft effekt på niveauet for erstatninger i fredningssager. De 11 sager, der er rejst og afgjort efter de nye regler, har været relativt ukomplicerede og kun i begrænset omfang udløst erstatninger, mens de resterende 23 verserende sager fra den seneste periode, som helhed er mere omfattende og komplicerede.

Hertil kommer, at der desuden rester en række, p.t. 18 sager, som er rejst efter de gamle regler før den 1. oktober 2004, og som endnu ikke er afgjort, bl.a. på grund af deres omfang og kompleksitet.

For begge typer af sager må der derfor forventes erstatninger af et betydeligt større omfang og med større variation end de relativt begrænsede erstatninger, der er tilkendt til de sager, der er rejst og afgjort efter indførelsen af de nye regler. Det er derfor ikke muligt at give et pålideligt billede af reglernes effekt, før afgørelserne af disse sager foreligger, for størstedelens vedkommende formentligt inden for de næste 1-2 år.